

Asia: VN/2882/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

JUKO lausuu asiasta seuraavaa:

HE luonnos käsittelee pääasiassa valtoin vahingonkorvausvastuuta ja menettelytapoja vahingonkorvauksen toimeenpanossa sekä tiedonsaantioikeuksia ja niiden muuttamista. JUKO pitää perusteltuna näihin tehtäviä täsmennyksiä ja muutoksia vallitsevien olosuhteiden johdosta.

JUKO ei pidä kuitenkaan asianmukaisena sitä, että HE luonnos sisältää erillisenä asiana Valtiokonttorista annetun lain 2§ esitettäviä muutoksia, joiden vaikutuksia ei ole arvioitu. Lainsäädäntövalmistelun tulee lähteä siitä, että se on avointa ja esitettyjen muutosten vaikutukset on huolellisesti arvioitu. Ko. pykälämuutoksen osalta näin ei ole toimittu.

Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohdissa säädetyt tehtävät ehdotetaan kumottaviksi. Nämä ovat valtion työelämän kehittäminen ja sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toiminnan ja käytön kehittäminen ja valvonta. Jatkovalmistelun aikana selvitetään näiden tehtävien siirtäminen muulle tai muille virastoille. Tehtävien siirtyessä toiselle virastolle henkilöstösiirrot voidaan toteuttaa valtion virkamiehistä annetun lain (750/1994) 5 a §:n mukaisesti. Tällöin toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät

samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Henkilöstövaikutukset ja henkilöstöön liittyvä uudelleenjärjestelytarve käsitellään yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) mukaisessa menettelyssä.

JUKO katsoo, että asiasta ei voi säätää tässä yhteydessä lainkaan, vaan valtion työelämän kehittäminen ja sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toiminnan ja käytön kehittäminen ja valvonta -asioiden mahdollista lakkauttamista on arvioitava vaikutuksiltaan ja seurauksiltaan ensin.

HE luonnoksen kohdassa 10.2. tunnistetaan tarve Valtiokonttorin lakisääteisten tehtävien siirtämiseen tai poistamiseen lailla. Siitä huolimatta lausuttavana olevassa HE luonnoksessa ei arvioida lainkaan vaikutuksia tai vaihtoehtoisia tapoja säätää työelämän kehittämisestä ja sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toiminnan ja käytön kehittämisestä ja valvonnasta, joita esitetään lakkautettavaksi ja myöhemmin mahdollisesti siirrettäväksi kohdan 7.2. mukaisesti.

Perustuslain 2 §:n mukaisesti viranomaisen tehtävistä on säädettävä lailla. Vastaavasti tehtävien poistaminen tapahtuu samalla tavalla. Eduskunnan budjettivallasta seuraa, että jos tehtävien poistaminen vaikuttaa Valtiokonttorin toiminnan laajuuteen tai budjettiin, tulee muutokset tehdä niin, että eduskunnan budjettivaltaa ei kavenneta ilman perusteltua syytä (vrt. PeVL 37/1992 vp). Jatkovalmistelun aikana asian edistymisestä ja Valtiokonttorin toimista riippuen selviää, onko esitys tarpeen käsitellä ns. budjettilakina. JUKO katsoo, että HE on laitettava omana muutoksena lausunnolle siten, että se on valmisteltu huolella.

JUKO huomauttaa, että virastorakenteen selvittäminen on aikataulutettu vuoden 2026 loppuun mennessä. Olisi hyvän hallintotavan mukaista selvittää asiaa ilmoitetun aikataulun mukaisesti ennen mahdollisia ehdotuksia. Koska HE ehdotuksessa ei ole arvioitu muutoksen vaikutuksia käytännössä lainkaan, siihen on mahdotonta ottaa asianmukaisella tavalla kantaa.

Valtiokonttorin työelämän kehittäminen on tärkeää työtä, jonka lakkauttaminen voi vaikuttaa koko valtionhallinnon toimivuuteen. Ko. palvelua tuottava yksikkö tukee ja ohjaa mm. valtionhallinnon Kaiku-kehittämishankkeita sekä koordinoi ja fasilitoi verkostoja ja yhteistyöryhmiä, kuten Valtion työsuojelun yhteistyöryhmä, Valtion kestävyysverkosto, ennakointiverkosto ja työyhteisösovittelijoiden verkosto ja kehittäjien verkosto. Yksikkö myös mm. toteuttaa valtionhallinnon poikkihallinnollista työnohjausta ja tukee virastoja niiden kehittämistarpeissa.

Kaiku-hankkeilla ja niihin myönnettävällä kehittämisrahalla tuetaan mm. työyhteisöjen toimivuuden, vuorovaikutuksen ja johtamisen kehittämistä, työn turvallisuutta, tehostetaan prosesseja ja luodaan uusia rakenteellisia ja osaamisedellytyksiä selviytyä toimintaympäristön muutoksista sekä rakentaa entistä sujuvampaa ja vaikuttavampaa valtionhallintoa. Varsin usein kyse on poliittisella päätöksellä ohjatusta muutosprosessista mm. virastojen yhdistämisestä, resurssien vähenemisestä tai

tehtävämuutoksista, joiden läpiviemiseen ei ole osoitettu riittäviä erillisresursseja. JUKO pitää näitä tehtäviä erittäin tärkeinä koko valtionhallinnon näkökulmasta ja edellyttää, että tehtävät toteutetaan jatkossakin joko Valtiokonttorissa, tai siirretään arvioinnin jälkeen toiseen virastoon henkilöstöineen.

Salminen Minna
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry